

Zdravilno puščanje krvi

Puščanja krvi v srednjem veku niso opravljali v prvi vrsti zdravniki, temveč ranocelniki in brivci, ki so stali na socialni lestvi zelo nizko. Tem so vsakovrstne kirurške posežke sploh radi prepuščali. Ne smemo si pa misliti, da je bilo puščanje krvi preprosta zadeva, ki jo je lahko opravljal vsak rokodelc. Za določene bolezni niso smeli puščati krvi niti v vsakem letnem času. Posebni koledarji so beležili dneve, ko je bilo pričakovati najboljšega uspeha. Tudi izbira dovodnice, iz katere so puščali kri, je odločala o uspehu. Število bolezni, ki so jih hoteli ozdraviti s tem posežkom, pa je bilo neskončno. Stari doktorji so pač menili, da nastajajo bolezni zavoljo »slabih sokov« v krvi in da je treba te sokke odstraniti.

Danes nimamo nobenih posebnih koledarjev za puščanje krvi in seznam bolezni, za katere moderni zdravnik smatra, da jim utegne puščanje pomagati, se je zelo, zelo zmanjšal. Tudi ne uporablja noža, da odpre žilo, temveč votlo iglo brizgalke, tako da pacient pri operaciji skoraj ne občuti bolečine.

Nadalje vemo, da nimajo »slabi sokki« pri stvari nobene besede. Kvečjemu v primeru zastupitve z ogljikovim oksidom ali v primeru nekaterih drugih zastupitev, za katere smatra moderni zdravnik, da je puščanje krvi včasih učinkovito, bi lahko govorili o »slabih sokih«. V teh primerih se namreč odvzame telesu nekaj krvnega rdečila, ki je nasičeno z ogljikovim oksidom. Seveda pa zahtevajo kliniki, da se mora ta odstranjena kri takoj nadomestiti s krvno transfuzijo.

Izkušnje z modernim puščanjem krvi nam pravijo, da ima svoj največji pomen v primeru določenih motenj v krvnem obtoku. V nekaterih primerih utegne bolniku rešiti morda celo življenje. Vsekakor se je v tem področju obneslo, tako da sodobni zdravniki ne gledajo prezirljivo na to srednjeveško metodo. V določenih okoliščinah utegne postati celo zelo nujno. Pri obolenju obisti se puščanje krvi omejuje na strogo začitana bolezenska stanja. Tudi visoki krvni pritisk obravnava moderen kliničar s puščanjem, pri tem pa seveda dobro ve, da se visoki pritisk ne znižuje tako, kakor se zniža pritisk v avtomobilskem obroču, če izpustimo iz njega zrak. Toda bolnik se po operaciji počuti olajšane, pritisk v glavi pojenja, napadi omedlevice se ublažijo, in to je za trenutek dobro. Bolnik pa si mora biti istočasno svest, da puščanje krvi samo na sebi ne prinaša končnega zdravlja. V primeru pljučnice, ko srce pod nekimi pogoji odpove, utegne puščanje krvi bolniku isto tako rešiti življenje.

Poznamo še nekatere druge bolezni, pri katerih uporabljajo včasih puščanje krvi, vidimo pa že iz teh redkih primerov, da se moderni zdravnik opira pri tem na popolnoma drugačne postavke nego srednje-

veška medicina. Najvažnejši učinek puščanja je ta, da razbremeni krvni obtok in odpravlja zastoj krvi v teh ali drugih organih. Kadar preti pljučna vodenica, se s krvjo odstrani tudi tkivna voda v krvi. Običajno odvzame zdravnik bolniku 300 do 500 kubnih centimetrov krvi.

Cam-Ranh, japonski Gibraltar

Pred sto leti, preden so Francozi zasedli ozemlje današnje Indokine, so potovali mandarin, ki jih je pošiljal kitajski cesar kot svoje namestnike v najjužnejše kitajske pokrajine. Anam, Kotičino in Kambojdo po veliki cesti vzdolž njihovih obal. Ta cesta se imenuje še danes »cesta mandarinov«.

Če se vozimo po tej cesti, dospemo kakšnih 700 km južno od Hanoja in 200 km severno od Sajgona do obalnega mesteca Bangoja, ki ga štiti na jugu rt in na severu podolgovat polotok. Na južnem koncu tega polotoka leži mesteca Cam-Ranh. Zaliv med rtom in polotokom imenujejo zato češče Zaliv Cam-Ranh nego Bangojski zaliv. Južno od Cam-Ranha štiti ta zaliv še neki otok z imenom Tagne. Tako predstavlja ta zaliv za vsako vojno mornarico eno najvarnejših pristanišč in oporišč, kar jih je na svetu. Francozi v času svojega zavezništva z Anglijo tega pristanišča, ki leži nekako v sredini med britskim Singapurjem in britskim Hongkongom, niso izgradili v to vojaško smer. V tistem vodovju med Bangojem in Cam-Ranhom se je l. 1904. rusko brodogradje pod admiralom Rožestvenskim zadnjič ustavilo, preden je pri Čušimi zadelo ob brodogradje admiral Toga in ućakalo svoj tragični konec. To je bilo prvič, da je širni svet zvedel za Cam-Ranh. Odtlej je bilo okrog tega kraja spet vse tiho. Šele v najnovšem času, po pogodbi med Japonsko in vichyjsko vlado, je stopil ta zaliv v svetlobo svetovne zgodovine.

Plovbo po tako zvanem Južnokitajskem morju med Indokino, Borneom in Filipini izredno otežujejo tri velike skupine otokov in čeri. Južno od otoka Hajnana med Indokino in Filipini, ki so ga spomladi 1939. zasedli Japonci, ležijo Paracelski otoki, južnovzhodno od Sajgona Catwische čeri, ki so jih imenovali Spratleyski otokoro razprostrti, skupaj 600 do 700 štirjaskih kilometrov obsegajoči otoki in čeri, ki so jih imenovali Spratleyski otoki. Ladije, ki plovejo iz Hongkonga v Singapur, se držijo zato zaradi varnosti indokineške obale ter morajo mimo Cam-Ranha. Že to nam pojasnjuje, kakšen pomen ima njegov zaliv. Ta zaliv, ki ga visoke gore štiti tudi pred letali, daje

pomorski sili, ki ga ima v svojih rokah, velikanke prednosti.

Pri tem pa se moramo ozirati seveda na razdalje v tem predelu, ki so za naše pojme neobičajne. Od južnega konca japonske Formoze do Cam-Ranha je približno 800 km, med Cam-Ranhom in Singapurjem okrog 1200 km in enako dolga je zračna črta med Manilo na Filipinih ter Cam-Ranhom. Toda za japonske pomorske vojne sile prihaja kot prednost v poštev to, da si je Japonska od l. 1937. sistematično širila svoje položaje proti jugu. V okviru te svoje ekspanzije je zasedla otok Hajnan pred Tonkinom, Paracelske in Spratleyske otoke. Ti otoki vojnim ladjam sicer ne dajejo zaščite, uporabni so pa kot letalska oporišča.

Cam-Ranhski zaliv je v severno-južno smer dolg kakšnih 12 km, v zapadno-vzhodno smer pa širok povprečno 4 km. Njegov ozki vhod se da z lahkoto zapreti z minami in mrežami, a v zvezi z obalnimi baterijami do Sajgona na jugu in do rta Saint-Jacquesa na severu predstavlja silovito trdnjavo, ki je za podmornice enako idealno izhodišče, kakor za letala.

S tem, da so Japonci zasedli Cam-Ranh, so Angliji in Američani po mnenju strokovnjakov prisiljeni, da svoje pomorske in letalske sile v tem predelu najmanj podvojijo. Že to je posledica, ki utegne v nadaljnjem razvoju sedanje vojne imeti veliko vlogo.

Gusarska drama

Kakšnih dvajset brodolomcev je prispele v Sanghaj, kjer so opisali romantično, toda obenem grozovito gusarsko dramo, ki se je zgodila pri Ningpoju nedaleč od Sanghaja. Ob sončnem zahodu so štiri razbojniške ladje napadle dve veliki džunki in šest ribiških ladij. S pištolami in noži v rokah so planili na njihove krove ter se polastili vseh predmetov, ki so imeli kakšno vrednost. Okrog sto mladih mornarjev so prislili, da so se preselili na eno izmed piratskih ladij, ostale so napodili na eno izmed džunk, drugo džunko in ribiške ladje pa so zažgali. Iz prenapolnjene džunke je padlo mnogo žensk in otrok v morje ter utonilo.

Izgubljeni raj

Iz Stockholma poročajo, da so pred meseci mnogi najimovitejši Londončani prejeli pisma, na katerih je bil podpisan neki »odbor za Bahamsko otočje«. Ta pisma so jim v uvodu opisovala v najbolj črni barvah položaj v Londonu, nato pa z rožnatimi barvami življenje, ki se ponuja vsakomur, kdor bi se hotel preseliti na rajsko Bahamske otoke. Odbor je pozival interese, naj bi prispevali določene vsote za nakup 2700 otokov, ki bi bili še na razpolago. Res so se našli mnogi ljudje, ki so podpisovali najmanj po 150 funtov šterlingov, odbor je nabral tako ogromno vsoto. Pred nekoliko dnevi pa so podpisniki dobili končno poziv, naj se zderejo v neki londonski dvorani, kjer bodo pre-

jeli točna navodila, kako naj postopajo, da se bodo lahko preselili na Bahame.

Na sestanek je prišla velika množica ljudi, »treba je bilo poklicati policijo na pomoč, da je s kordonom vzdrževala red. Toda članov prošle odbora za Bahamske otoke ni bilo od nikoder... Čakali so jih tri cele ure, na kar so celo flegmatski Londončani izgubili potrpljenje in so odšli v spredu do postloja, kjer je imel odbor svoje urade. Našli so jih — prazne. Bilo je očitno, da so člani sleparske družbe ušli z denarjem, ki so jim ga tako radovoljno prispevali bogati ljudje v strahu pred novimi letalskimi napadi na London...

Zibelka

V modernih deželah je otroški voziček prevzel ulogo zibelke, pred vsem zavoljo tega, ker je pač mnogo bolj mnogostranski. Mnenja, da-lj je zibelka zdrava ali zdravju škodljiva, so si bila vedno različna. Nekateri so trdili, da dela zibelka otroke neumne, drugim je veljala za osnovni pogoj pravega razvoja. Sodbje o zibelkah so torej majave kakor zibelke same.

Najnavadnejšo zibelko predstavlja priprava, pri kateri je kos platna obešen na stojalo iz treh palic, ki so zgoraj skupaj zvezne. V gubi platna počiva otrok na

blazini. Takšne zibelke nahajamo še danes v vzhodni Evropi. Ženske jih jemljejo s seboj na polje in polagajo med delom otroke vanje. Lesene zibelke so običajno poganjali z nogo kakor šivalni stroj, ponoči pa so privežali k njim vrvice, drugi konec vrvice je vzela mati s seboj v posteljo, da je v primeru potrebe potegnila zanj in spravila zibelko v tek. Darove otrok so polagali nekod v zibelko. Prazne zibelke ne smeš zibati, je velela nekdanja vraga, kajti drugače ti otrok umre.

Kakor jajce jajcu

sta si podobni sestri dvojčici Betty in Dorothy Adair, ki študirata na vseučilišču v Kansasu. Pripadata tudi ženski strelski družini na tem vseučilišču in lahko razumno zadrego vodje te športne družine, kadar ju hoče razlikovati.

Skopi obedi na Angleškem

Londonski dopisnik švedskega dnevnika Nya Daglight Allehanda poroča, da se angleški rudarji v zadnjih časih zelo pritožujejo zaradi pomanjkanja živil, zaradi česar ne morejo opravljati svojega dela. Ministrstvo za prehrano je moralo upoštevati njihove pritožbe, kajti doslej se je moral večji del delavstva zadovoljiti s kosilom, ki je bilo sestavljeno samo iz kruha z margarinom in včasih s kakšno repo.

ANEKDOTA

Napoleonova mati je imela po stari korziški navadi absolutno oblast nad svojimi otroki. Nekoč se je z njim ostro sprickala in mu je vrgla v glavo nekoliko debelejših knjig s knjižne police. Korz je ostal navzlic temu popolnoma miren, kajti Bonaparteji niso ničesar več rekli, če je spregovorila »Gospa mati«. Menil je samo: »Ali bi ne mogli svojih pomislekov izraziti v manjšem formatu, mati?«

VSAK DAN ENA

»Moja zaročenka sicer ne dobi dote, ima pa upanje na milijon.«
»Aha — star stric v Ameriki, kaj ne?«
»Ne, pač pa je kupila srečko državne loterije!«

Tudi v zaklonišču je lahko prijetno

Pogled v notranjost nemškega zaklonišča, kjer zakrivajo ženske zazidana okna z zastori in polagajo na tla mehke preproge.

J. Marquand

HVALA LEPA, GOSPOD MOTO!

Vsi so se mi zdeli čudno podobni drug drugemu, morda ker jim je bila vsem skupna nekakšna otožnost, nekakšen občutek samote, zavest, da so se zbrali v deželi, kjer niso kdo ve kako zaželeni.

Godba je zaigrala hitreje, in Nora Joyceova je priplesala mimo mene. Za trenutek mi je bila tako blizu, da bi se je bil lahko dotaknil. Tisti hip sem jo razločno videl, med tem ko so se mi zdeli vsi drugi plesalci zabrisani in megleni; potem sem jo izgubil izpred oči. Plesala je z mladim Boldinijem z italijanskega poslaništva. Videl sem, kako se je vzpogibala, se smejala temu, kar ji je govoril, in morda nalašč privzemala pozo nimfe, ki se otepa v naročju zalega pastirja. Tisti mah se mi je zdela čisto in svetlo bitje, morda zaradi prevare oči, toda dojem je bil prijeten in nisem ga hotel razglablјati. Nora Joyce je bila oblečena v zeleni in kostanjevorjavi barvi: kostum iz kartuzijanskozelenega fularda, pas kostanjevorjav, sandali rjavi, okrasni na klobuku prav tako; lakti in noge so bile zlatnobronaste, zagorele od solnčnih kopeli. Takšno, kakršna je bila, bi si jo bil lahko mislil v kateri koli družbi na deželi ali v kakem evropskem zdravilišču, ne samo na terasi Montgomeryjeve hiše v pekinski poslaniški četrti. Bila je prefinjena v

barvi in liniji kakor avtomobil najnovejšega vzorca. Ko bi ji mogel privzdigniti hladilnik — sem pomislil, kakor bi tolikrat ob najinih prejšnjih srečanjih — bi videl, da ima prav toliko osebnosti kakor avtomobil. Vendar sem se zavedal, da mora biti nekoliko različna od drugih deklet, kajti sicer ne bi bila še vedno tu. Saj ni bila prva, ki jo je bilo zaneslo v Peking, da ostane kak čas, nato pa izgine. Pustolovka ni bila. Mikalo me je vedeti, kaj prav za prav išče v Pekingu. Mikalo me je vedeti, kaj ji pomeni ta kraj, kaj vidi v njem in kaj misli... a vsa ta vprašanja so imela nemara skupen odgovor: nič. Ko sem jo spet zagledal, sem krenil čez teraso proti nji.

»Ne zamerite,« sem rekel Boldiniju, in v naslednjem trenutku sem plesal. Držal sem jo v povsem neosebnem, docela brezpomembnem objemu. Privoščila mi je bežen smehljaj... pravilni zobje, odločna bradica, kostanjevorjave oči, ki so se nasmejanje iskrale, lasje temnokostanjen barve.

»Oho,« mi je rekla, »lep čas je že, kar vas ne vidim.«

»Malo hodim z doma,« sem odvrnil.

»Da, da, vem.« Pogledala me je izpod čela.

»Malce čudaški smo, kaj ne?«

»Nemara. Vsi, ki ostanejo dolgo tu, postanejo čudaki. Naplesal sem se. Vi ne?«

»Saj ste komaj začeli! Ni mogoče, da bi bili že utrjeni.«

»Hočem, da bi raiši nekoliko pokramljali.«

»Mnogokrat sem že ugibala, zakaj vam nikoli ne pride na misel,« je odgovorila. »Priložnosti se ni

manjkalo. Rada bi vedela, zakaj ste se spomnili prav zdaj.«

»Nu,« sem dejal, »to menda ni važno, kaj?«

»Mislim, da ne... a laska se mi, prav res. Mislim, da se zavedate plemenitega dejanja. Mar ne?«

»Ne, to baš ne. Tamle sem bil, v onem kotu, pa sem jel mahoma misliti na vas. To je vse.«

Polastila sva se dveh stolov ob lokvanjevem bazarju, nekaj metrov od plesišča.

»Kakšne so bile vaše misli o meni?« me je vprašala deklet.

»Predržne,« sem odvrnil in takoj začutil, kako je v polmraku uprla vame oči.

»Zdi se mi, da z vsako tako govorite,« je menila. »Pa vam ne zamerim. Nu torej, kaj ste mislili?«

»Vpraševal sem se, kaj vas je privedel v te kraje. Vsi, ki smo že nekaj časa tu, si zmerom zadajamo isto vprašanje, kadar vidimo novodošleca. Če ste ostali, je to znamenje, da ste našli koga, ki vam je všeč.«

Zleknila se je po hrbtu stola in se zagledala v nebo.

»Svet mi je všeč,« je rekla. »Odsila sem z doma, da bi videla svet.«

»In ste ga videli?«

»Lep košček, a ne dovolj. Zakaj ne bi smela videti svet?«

»To je vaša pravica,« sem rekel. »In tudi nič neobičajnega ni, če vam svojci ne branijo.«

Nasmehnila se mi je.

»Da povem po pravici, moji ljudje s tem niso zadovoljni. Mislija pa sem, da mi boste vi pritrdili. Zakaj ne bi smela videti svet? Moški ga vidijo. Tudi vi ste ga videli, kaj ne?«

»Da.«

»In zdaj ste ga naveličani. Skušate se mu umakniti kakor polž v svojo lupino. Jaz pa nisem naveličana. Nikoli ne bom.«

»Mogoče,« sem odvrnil. »Če je to tisto, kar imenujete videti svet — nemara. Ko bi ga pa res videli, bi se vam priskutil. Vse, kar bi dosegli, bi bilo to, da bi zabredli v kako nesrečo. Dekletu, ki se predá kočevniškemu življenju, se zmerom tako zgodi.«

Gospodična Joyceova me je spet zvedavo pogledala. Ustnice so se ji skrivile v zaničljiv zmrdlaj.

»Menda bi me radi vzeli pod svoje okrilje, gospod Nelson?«

»Ne, na to nisem mislil... vsaj danes ne.«

»Ali torej smem vedeti, na kaj ste mislili?«

Ponudil sem ji cigareto in si jo vzel tudi sam.

»Na tole sem mislil, gospodična Joyceova: če si že morate nakopati nesrečo, bi me prav za prav lahko vzel za sokrivca.«

Gospodična Joyceova je previdno otrsela pepel s cigarete. Večerne sence so postajale vse gostejše in gostejše, vendar sem ji še toliko videl v obraz, da sem vedel: zabava se.

»To ste zelo tenkočutno izrazili,« je dejala. »Mislim, da veste, kakšen bi bil moj odgovor.«

